

PREVENTIVNÍ PLÁN ŠKOLY

Základní škola Liberec, Aloisina výšina 642, Liberec 15

I. ÚVOD

Cílem primární prevence je vést děti ke zdravému životnímu stylu, ke správným postojům vůči zátěžím a problémům, zvyšovat jejich odolnost vůči sociálně patologickým jevům.

Preventivní plán vychází z již dříve zpracovaného preventivního programu, který se ukázal jako vcelku účinný, a ze školního vzdělávacího programu Škola pro život, škola tvořivě.

Základním principem preventivní strategie je osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu, rozvoj dovedností a formování postojů, které vedou k odmítání všech druhů sebedestructivního chování, projevů agresivity, porušování zákona. Důležitou součástí je prohlubování komunikačních dovedností mezi učiteli, rodiči a žáky, posilování sebevědomí, sebeúcty, vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě - smysluplné využívání volného času.

Preventivní plán vychází z pokynu MŠMT, č. j. : 1454/2000-51 a z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školních zařízeních pod č. j. 21291/2010-28 (je přílohou preventivního programu), které do prevence sociopatologických jevů zařazují konzumaci drog včetně alkoholu a kouření, kriminalitu, gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus. Cílem plánu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem, řešit konflikty, překonávat překážky, zvládat základní sociální dovednosti.

Preventivní plán je založen na prolínání nespécifické a specifické prevence.

II. ZAMĚŘENÍ NA MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK - I. STUPEŇ

Primární prevenci na I. stupni má na starosti především třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě, vlastivědě, literární výchově, dramatické výchově. Při výuce se využívají různé metody - výklad, vyhledávání a předávání informací, samostatná práce, skupinová práce, projektové vyučování, metody dramatické výchovy, rozhovor, diskuse. Lze využít materiály školy z oblasti prevence.

Zaměření na mladší školní věk:

- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě, ve škole
- osvojování a upevňování základních návyků z oblasti hygieny, životosprávy
- předání základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem, cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- včasné odhalování specifických poruch učení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- kulturní a estetické prostředí, do jehož tvorby se žáci zapojí
- včasné odhalování sociopatologických problémů v třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči

1. ročník:

- osobní bezpečí
- základní zásady mezilidské komunikace, řešení konfliktů
- vztahy v dětském kolektivu
- každý člověk je jiný
- základní hygienické návyky
- režim dne
- využití volného času
- rodina jako bezpečné místo
- vzájemné pochopení, komunikace
- ochrana proti obtěžování cizí osobou

2. ročník:

- lidské tělo
- zdraví a jeho ochrana
- zacházení s léky
- režim dne
- vztahy mezi lidmi
- chování v krizových situacích
- ochrana proti obtěžování cizí osobou
- využívání volného času
- vyjádření vlastního názoru, přání

3. ročník:

- pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
- zdraví a jeho ochrana
- lidské tělo a smysly ve vztahu k návykovým látkám
- lidé kolem nás, multikulturní výchova
- využívání volného času
- ochrana proti obtěžování cizí osobou
- centra pomoci, krizové linky

4. ročník:

- životospráva a důsledky nevhodných návyků
- využívání volného času
- pojmy z oblasti drogové závislosti
- vztahy v dětském kolektivu
- vyjadřování názorů, pocitů, postojů

5. ročník:

- domov, rodina, důvěra, vztahy
- preference pozitivních životních cílů
- léčivé a návykové látky, jejich působení na lidské tělo
- lidské tělo, odlišnost mezi pohlavími
- vztahy v dětském kolektivu
- komunikace
- poznatky o negativních vlivech tabáku a alkoholu
- nebezpečí při komunikaci s cizími osobami, odmítnutí
- centra pomoci, krizové linky

Na konci I. stupně by děti měly umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a s dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- chránit se před cizími lidmi
- mít základní hygienické návyky
- správně si zorganizovat svůj volný čas
- rozlišit léky a návykové látky
- mít základní informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítnout, říci ne
- znát místa, kam se obrátit o pomoc, centra odborné pomoci, krizové linky

III. ZAMĚŘENÍ NA STARŠÍ ŠKOLNÍ VĚK - II. STUPEŇ

Prevenici na II. stupni je třeba koordinovat tak, aby nedocházelo k překrývání témat a k přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská výchova, přírodopis, chemie, literární výchova. K práci lze využít metodu výkladu, vyhledávání a předávání informací, samostatnou práci, práci s médii, projektové vyučování, metody dramatické výchovy, skupinovou práci, hraní rolí, rozhovor, diskusi.

Zaměření na starší školní věk:

- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- udržování a rozvíjení příznivého klimatu ve třídě a ve škole, řešení případných problémů
- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních
- vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- správná životospráva, nebezpečí poruch příjmu potravy
- kulturní a estetické prostředí, na jehož tvorbě se žáci podílejí
- nabídka volnočasových aktivit
- účast v soutěžích

- prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, kouření, jiných návykových látek
- vandalismu, komerčního sexuálního zneužívání, rasismu, xenofobie, intolerance, násilí
- vytváření právního povědomí

6. ročník:

- zdravý životní styl, vhodné využití volného času
- ochrana zdraví
- rodina a její funkce pro zdravý rozvoj jedince
- osobní bezpečí, způsob chování v krizových situacích
- drogy a jejich dělení, účinky, prevence
- rizika zneužívání návykových látek
- způsoby odmítání
- centra odborné pomoci

7. ročník:

- komunikace mezi lidmi
- mezilidské vztahy
- péče o zdraví, život s handicapem
- sexuální výchova, vztahy mezi dívkami a chlapci
- osobní bezpečí, šikana
- využití volného času
-

8. ročník:

- působení drog na oběhový, nervový a dechový systém
- tělesné, duševní a sociální změny u závislého člověka
- rozvoj sebepoznání, sebepojetí, sebehodnocení
- komunikace s dospělými, vztah k autoritám
- řešení problémů, konfliktů, chování v krizových situacích
- duševní hygiena, citové prožívání
- agresivita, šikana, různé formy násilí
- kontaktní centra odborné pomoci

9. ročník:

- sebevědomí, sebepojetí, rozvoj osobnosti
- zdravé sexuální chování
- volba životního partnera
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
- právní odpovědnost, trestní normy
- pozitivní životní cíle a hodnoty
- ochrana před stresem, náročné životní situace

- reálné hodnocení vlastních schopností, dovedností, předpokladů, profesní orientace

Na konci ZŠ by žáci měli znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organismus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku, centra odborné pomoci
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, umět odmítnout
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

IV. NABÍDKA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT

- snaha maximálně zapojit žáky do zájmových útvarů a nepovinných předmětů organizovaných školou, školní družinou: zájmová tělesná výchova (fotbal, florbal, basketbal, volejbal, vybíjená), technické činnosti (zaměření na estetickou výchovu), pěvecký sbor, informatika, dramatická výchova, keramika, kroužky v rámci školní družiny (taneční, dramatický, hry na hudební nástroj, vaření, výtvarný aj.)
- spolupráce se zájmovými a sportovními oddíly – pomoc při náboru, prezentaci výsledků, pronájem prostor

V. ŠKOLNÍ SPECIÁLNÍ PEDAGOG

- spolupracuje s metodikem prevence, s výchovným poradcem, s učiteli, s vedením školy
- podílí se na řešení nejrůznějších dětských problémů
- pomáhá odhalovat poruchy učení
- metodicky pomáhá učitelům s prací s žáky s poruchami učení
- podle potřeby pracuje s třídními kolektivy
- zajišťuje poradenství rodičům

VI. SPOLUPRÁCE S RODIČI

- v rámci třídních schůzek rodiče seznámenit s plánem prevence a s postupem školy při řešení drogových problémů
- nabídka odborné literatury, informačních brožur o problematice závislosti
- na třídních schůzkách pravidelně připomínat nebezpečí drog, zejména nebezpečí jeho podcenění
- nabídka pomoci, zprostředkování odborné pomoci
- nabídka přednášek, besed s odborníky

VII. SPOLUPRÁCE S ODBORNÍKY

- při realizaci preventivního plánu škola spolupracuje s odborníky na danou problematiku, využívá nabídky jejich preventivních programů, akcí, aktivit
- SVP Čáp, o. p. s. Maják, K-centrum, protidrogový koordinátor při PPP Liberce, oddělení sociálně právní ochrany dětí, městská policie, státní policie

VIII. POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ DROGOVÝCH PROBLÉMŮ

1. u žáka byly nalezeny tzv. legální drogy (alkohol, cigarety):
 - a) látky budou žáku odebrány a odevzdány zákonnému zástupci
 - b) žák bude potrestán kázeňským opatřením (snížená známka z chování za závažné porušení školního řádu)
2. u žáka bylo zjištěno nedovolené vlastnictví drogy:
 - a) látka bude žáku odebrána, zajištěna, uložena (vše za přítomnosti svědků zaprotokolováno)
 - b) budou informováni zákonní zástupci
 - c) bude informována policie - protidrogové oddělení, zajištěná látka jí bude předána
 - d) žák bude potrestán kázeňským opatřením (snížená známka z chování za závažné porušení školního řádu)
3. žák je ve škole pod vlivem drogy:
 - a) žáku bude poskytnuta první pomoc
 - b) bude přivolána lékařská pomoc
 - c) budou informováni zákonní zástupci
 - d) bude informována policie - protidrogové oddělení
 - e) věc bude nahlášena na příslušné oddělení magistrátu
 - f) žák bude potrestán kázeňským opatřením (snížená známka z chování za závažné porušení školního řádu)
4. žák je ve škole přistižen při distribuci drog:
 - a) žáku bude látka odebrána, zajištěna, uložena (vše za přítomnosti svědků zaprotokolováno)
 - b) bude informována policie - protidrogové oddělení
 - c) budou informováni zákonní zástupci
 - d) věc bude nahlášena na příslušné oddělení magistrátu
 - e) žák bude potrestán kázeňským opatřením (snížená známka z chování za závažné porušení školního řádu)
5. na půdě školy byly nalezeny drogy:
 - a) látka bude zajištěna, uložena (vše za přítomnosti svědků zaprotokolováno)
 - b) bude informována policie - protidrogové oddělení
6. škola zjistí, že se v jejím okolí distribuují drogy:

- a) bude informována policie - protidrogové oddělení

IX. KRIZOVÝ SCÉNÁŘ PŘI PROBLÉMECH S DROGAMI

1. Učitel zjistí, že je žák ve škole pod vlivem drogy:

- odvede žáka ze třídy na chodbu (izoluje jej od ostatních dětí)
- okamžitě informuje vedení školy (telefonicky, vysláním spolehlivého žáka), po příchodu vedení školy se vrátí do třídy
- ředitel (zástupce) informuje preventivu, zajistí za něj zástup
- společně (vedení školy a preventiva) rozhodnou podle zdravotního stavu žáka o možném přivolání lékaře, odvedení k lékaři
- informují rodiče žáka, ti si v co nejkratší době žáka ze školy odvedou

2. Učitel nalezne ve škole drogu:

- zajistí, aby místo nálezu zůstalo izolováno
- okamžitě informuje vedení školy a metodika prevence
- místo nálezu je zdokumentováno (pořízeny fotografie)
- vedení školy, metodik prevence přivolají policii
- pokud není možné místo nálezu do příchodu policie uzavřít, je nalezená látka uložena, je pořízen protokol

X. KRIZOVÝ SCÉNÁŘ PŘI VÝSKYTU POKROČILÉ ŠIKANY

Učitel objeví známky pokročilé šikany:

- vyšle spolehlivého žáka do kabinetu pro ostatní pedagogy (přivést minimálně 3)
- uzavře místnost, izoluje žáky do lavic, dozor dohlíží na svědky, aby se nedomlouvali
- izoluje agresory a oběti, předá je pedagogům (1žák – 1pedagog), zabrání domluvě, křivé skupinové výpovědi, v případě potřeby odebere mobilní telefony
- vytvoří seznam svědků
- provede výslech svědků, oběti, agresora, vše v jeden den
- v případě potřeby informuje policii
- informuje rodiče
- oznámí zjištěná fakta agresorům a jejich rodičům (pouze oznámení)
- výchovná komise uzavře případ, se závěrem seznámí rodiče

XI. PROBLEMATIKA ŠIKANY

Cílem primární prevence v oblasti šikany je vést děti k posilování zdravého sebevědomí, sebedůvěry, sebehodnocení, vzájemné komunikace, sebestopozování, umění kompromisu, tolerance a ohleduplnosti, řešení konfliktů, asertivního chování, vzájemné úcty i sebeúcty.

Tento cíl je realizován zejména v rámci průřezového tematu osobnostní a sociální výchova, k jeho naplnění slouží i pravidelné třídnické hodiny, v nichž žáci spolu s učiteli pracují na zlepšení klimatu třídy a řeší aktuální problémy a situace.

K posilování vzájemných vztahů jsou využívány i školní výlety, cvičení v přírodě a další mimoškolní akce.

Na I. i II. stupni absolvují žáci programy realizované lektory o. p. s. Maják (popř. dalšími institucemi, podle aktuální nabídky) zaměřené na vztahy a klima ve třídě. Na škole jsou na I. a II. stupni instalovány schránky důvěry, žáci mohou využít i elektronickou podobu schránky důvěry.

V této oblasti škola vychází z Metodického pokynu MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních pod č.j. MSMT-22294/2013-1.

XII. KRIZOVÝ PLÁN PRO ŘEŠENÍ SITUACÍ VZNIKLYCH NA ZÁKLADĚ PROBLÉMOVÉHO CHOVÁNÍ ŽÁKA (SKUPINY ŽÁKŮ)

- problémový žák může v případě pocitu očekávání „nezvládnutí situace“ opustit na vlastní žádost učebnu ještě před tím, než vyvolá konflikt (bude pod dohledem učitele, asistenta...)
- v případě vzniku vážného konfliktu ve třídě problémový žák odchází pod dohledem dospělé osoby mimo učebnu do prázdné místnosti, kde se uklidní. Po uklidnění je veden k náhledu na své jednání, motivován ke spolupráci s dospělými, případně připraven k přijetí opatření
- pokud nedojde ke zklidnění negativních emocí (zlepšení psychického stavu) a žák nebude schopen spolupracovat, vedení školy vyrozumí zákonného zástupce, aby si žáka ze školy odvedl
- jestliže nebude možno zákonného zástupce kontaktovat a jednání žáka bude ohrožující pro něho samotného nebo jeho okolí, vedení školy přivolá RZS, PČR (dle situace a potřeb)
- školní metodik prevence projedná s žákem a zákonnými zástupci možnost individuální terapie (např. v SVP Čáp, v PPP, konzultace u klinického psychologa, psychiatra – dle aktuálních potřeb)
- krizová situace bude následně pedagogy a školním metodikem prevence vyšetřena a zaprotokolována
- při zhoršení situace bude školní metodik prevence konzultovat další postup s metodičkou prevence PPP Liberec, případně s dalšími odborníky
- podezření na spáchání trestného činu oznámí vedení školy ihned Policii ČR
- o všech závažných problematických situacích, které pedagogové v souvislosti s chováním žáka zaznamenají, budou neprodleně informováni zákonní zástupci žáka

STRUČNÝ PŘEHLED ŘEŠENÍ KRIZOVÉ SITUACE:

1. zamezit problémovému žákovi v ohrožujícím jednání
2. problémového žáka izolovat od třídního kolektivu
3. zajistit dohled nad problémovým žákem
4. v případě potřeby poskytnout první pomoc
5. zajistit bezpečí pro ohroženého žáka (žáky)
6. informovat vedení školy
7. podle potřeby volat RZS, PČR
8. uvědomit zákonné zástupce, požadovat vyzvednutí problémového žáka ze školy

9. vyšetřit incident
10. realizovat další potřebná opatření

V Liberci 1. 9. 2017

Mgr. Jaroslav Vykoukal
ředitel školy

Jiřina Hodbořová
školní metodik prevence rizikového chování